

Aanwijzingen uit bieden en spelen

Voor goed af- en tegenspel is de nodige ervaring en techniek vereist. Aan de andere kant kent u waarschijnlijk ook wel de gevaren van het spelen op routine. Aanwijzingen uit bied- en spelverloop, die u moeten behoeden om op de automatische piloot te gaan spelen, zijn er meestal wel.

Ook kan het gebeuren dat u voor een beslissing komt te staan, waarvan het lijkt dat het om een fiftyfifty keuze gaat. Toch zijn er vaak aanwijzingen die er op wijzen dat de ene speelwijze meer kans op succes heeft dan de andere. In het beroemde boek 'The expert game' van wijlen Terence Reese zegt de auteur in hoofdstuk 1:

Vaak verschuilen spelers zich achter het excuus "dat kon ik toch niet weten". Hoe vaak is dat terecht? In het begin van een spel ... soms, aan het eind ... nooit!

De doelstelling van deze lesbrief is dus om te leren (verborgen) aanwijzingen te onderkennen en er de goede conclusie(s) uit te trekken. Vooral de schakel tussen het eerste en het tweede ontbreekt nog wel eens, waardoor de winnende speelwijze/verdediging niet gevonden wordt. Soms is het niet gemakkelijk, want u zult als een echte Sherlock Holmes alle details op een rijtje moeten zetten! Een belangrijk hulpmiddel hierbij is: stel uzelf de juiste vragen. Lost u de problemen goed op, dan is natuurlijk de voldoening extra groot!

Deze lesbrief laat een aantal voorbeelden zien vanuit het oogpunt van de leider en uit het oogpunt van de verdediging. We beginnen met een aantal aanwijzingen voor de leider.

1. Aanwijzingen voor de leider

Als de tegenpartij in de bieding is geweest heeft u vaak (duidelijke) aanwijzingen over het ontbreken van een honneur of het raden van de distributie. Het gevaar is dat tijdens het afspel aanwijzingen uit de bieding 'wegzakken'.

Even een eenvoudig voorbeeld om te beginnen:

W/- ♠ A1032 ♥ HV64 ♦ H95 ♣ H7	N W O Z	Biedverloop: West Noord Oost Zuid 1♣ doublet pas 2♠ pas 4♠ pas pas pas
♠ ♥ ♦ ♣		♠ ♥ ♦ ♣
♠ HB54 ♥ 92 ♦ AV102 ♣ 653		

West start met ♣V en u laat ♣H bijspelen. De eerste teleurstelling dient zich aan: ♣A zit bij oost, terwijl u er op gerekend had dat ♣A bij de klaverenbieder zou zitten.

Na ♣A genomen te hebben speelt oost ♣10 terug, overgenomen door west met ♣B, die met ♦B vervolgt. U neemt op tafel met ♦H. Hoe zijn uw perspectieven?

Er is nog geen reden tot wanhoop. U zult in ieder geval ♠A nog gaan verliezen, dus u mag in de troefkleur, waar een verliesslag dreigt, geen slag afgeven. U kunt ♠V echter over twee kanten snijden. Is het een pure gok of heeft u een aanwijzing waar ♠V zich zal bevinden?

Vrijwel zeker zit ♠V bij West. Waarom? West heeft geopend, er zijn 15 punten weg (40 min het aantal dat u en de dummy heeft), waarvan oost er al vier (♣A) heeft laten zien! De resterende punten en dus ♠V moeten bij west zitten. U speelt dus schoppen naar ♠H en u snijdt ♠V over west. Als de troeven 3-2 zitten, wordt het contract probleemloos gemaakt.

Waar het om draait, is dus dat u zich rekenschap geeft van het openingsbod van 1♣ van west. Dat lijkt misschien heel opgelegd, maar tijdens het afspel kunt u dit gemakkelijk weer uit het oog verloren hebben. Vervolgens moet u hier uit afleiden dat ♠V bij west moet zitten.

De kaartverdeling bij oost-west zou als volgt kunnen zijn:

♠ V97			♠ 86
♥ AB10		N	♥ 8753
♦ B3	W	O	♦ 8764
♣ VB982		Z	♣ A104

De volgende situatie draait om het zelfde thema, maar is al iets lastiger:

W/-	♠ V2			U (zuid) bent in 6♥ gekomen na een preëemptieve 3♠-opening van west.
	♥ A1094			
	♦ HV95			
	♣ H73			
♠		N	♠	West start met ♠A en speelt ♠H na. U troeft en speelt harten naar ♥A. West
♥		W	♥	speelt ♥7 bij, oost ♥6. U speelt ♥10 uit de dummy,
♦		O	♦	oost bekend met ♥8. Hoe gaat u verder?
♣		Z	♣	
	♠ 10			
	♥ HB532			
	♦ AB2			
	♣ AVB4			

U kent waarschijnlijk de regel dat u met negen troeven samen zonder de Vrouw de Aas en de Heer moet slaan. In dit geval is het echter waarschijnlijker dat oost begonnen is met ♥V86, dus u moet niet slaan maar snijden op ♥V bij oost. Om precies te zijn: de slagingskans voor snijden is 62%, de slagingskans voor slaan 38%. Dit heeft te maken met het feit dat bij west nog vijf schoppenkaarten verondersteld mogen worden (hij heeft met 3♠ geopend), waardoor er minder 'open plekken' bij west zijn en dus de kans groter wordt dat ♥V bij oost zit.

Wat interessant is om te onthouden is dat percentages die onder normale omstandigheden dicht bij elkaar liggen (zoals 'snijden versus slaan'-kwesties), behoorlijk wijzigen, zodra bekend is (op grond van de bieding) dat één hand een extreme verdeling heeft. Zo kunt u bijvoorbeeld ook voordeel halen als één van beide tegenstanders een Ghestembod gedaan heeft en u bent leider geworden; u weet dan namelijk al dat hij minstens tien kaarten heeft in twee kleuren!

De waarschijnlijke verdeling bij OW:

♠ AHB9876			♠ 543
♥ 7		N	♥ V86
♦ 1087	W	O	♦ 643
♣ 108		Z	♣ 9652

Maar wat als de tegenpartij niets biedt?
Ook dan kunt u wel eens belangrijke aanwijzingen boven tafel krijgen.

Z/-

♠ 93 ♥ 103 ♦ 543 ♣ B98652	♠ AV2 ♥ A54 ♦ AB109 ♣ H73	N W O Z	♠ B874 ♥ H9876 ♦ 876 ♣ V
------------------------------------	------------------------------------	------------------	-----------------------------------

♠ H1065 ♥ VB2 ♦ HV2 ♣ A104

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	1SA
pas	6SA	pas	pas
pas			

Tegen deze scherpe 6SA van u (zuid) start west ♣2 (kleintje plaatje). U legt klein in dummy, oost ♣V en u wint met ♣A. U speelt ♥V voor ♥H van oost. Oost speelt vervolgens ♥6. Het spel lijkt er nu om te gaan of ♠B wil vallen. Met dit zitsel moet u op ♠B snijden, wat is wijsheid?

Het kan geen kwaad om eerst eens wat andere kleuren te incasseren alvorens we aan de cruciale schoppenkleur beginnen. Door een derde ronde harten te spelen ziet u dat oost een vijfkaart harten had. Door ♣4 naar ♣H te spelen ziet u dat oost ♣V sec had. Door vier rondjes ruiten te spelen ziet u dat oost drie ruitens had. Nu even recapituleren. Behalve de schoppenkleur weet u nu de oorspronkelijke verdeling van oost: ?-5-3-1. Hieruit valt te concluderen dat oost precies een vierkaart schoppen heeft. U speelt daarom ♠A en ♠V en als ♠B niet is gevallen bij west, snijdt u ♠B over oost.

Soms is er een aanwijzing uit start of tegenspel.
Het volgende spel is niet makkelijk, maar als u er over nadenkt wel logisch.

O/-

♠ ♥ ♦ ♣	♠ 765 ♥ AB2 ♦ A543 ♣ H73	N W O Z	♠ ♥ ♦ ♣
------------------	-----------------------------------	------------------	------------------

♠ VB4 ♥ HV53 ♦ H97 ♣ AB4

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	pas	1SA
pas	3SA	pas	pas
pas			

West start ♥8 tegen uw 3SA contract. In welke kleur gaat u op zoek naar de negende slag?

Er lijkt niets op tegen om in de dummy te pakken met ♥A en eens klaveren naar ♣B te spelen. U bent dan al binnen als ♣V goed zit, terwijl u nog andere opties open houdt. U komt dan echter bedrogen uit!

Dit was de verdeling bij oost-west:

♠ H9 ♥ 876 ♦ V1082 ♣ V1082	N W O Z	♠ A10832 ♥ 1094 ♦ B6 ♣ 965
-------------------------------------	------------------	-------------------------------------

Als u klaveren naar ♣B speelt, neemt west met ♣V en switcht naar een kleine ruiten!
Nu kunt u niet meer voorkomen dat oost-west naast de klaverenslag nog twee ruiten- en twee schoppenslagen gaan maken. Uw negende slag had u kunnen halen door twee keer vanuit de dummy naar ♠VB4 in uw hand te spelen. Had u een aanwijzing?
Jazeker! Waarom startte west ♥8? De tegenpartij start meestal met hun beste kleur, niet uw beste kleur! De reden voor de hartenstart was dat west geen keus kon maken uit de andere kleuren, waarin hij mogelijk direct een slag weg kon geven, terwijl harten voor hem een veilige start is.

Tweemaal naar ♠VB4 spelen gaat alleen fout als west beide schoppenhonneurs heeft. Als west ♠A en ♠H heeft, zou hij dan niet met schoppen uitgekomen zijn in plaats van harten? Ergo, het lijkt onwaarschijnlijk dat tweemaal naar ♠VB4 spelen verliezend zal aflopen.

Wees op uw hoede als u 3SA speelt en de tegenpartij start in uw beste kleur. Dit is vaak een aanwijzing dat de speler die moest uitkomen plaatjes in de andere kleuren had, maar hieruit geen keuze wilde maken.

2. Aanwijzingen voor de verdediging

In grote lijnen gelden eerdere redeneringen ook voor de verdediging. Een voorbeeldspel van een 3SA waarin u zich gemakkelijk kunt laten beetnemen:

Z/O/W	♠ A5					Biedverloop:				
	♥ 1052					West	Noord	Oost	Zuid	
	♦ B43					-	-	-	1♦	
	♣ AHB109					pas	2♣	pas	2SA	
♠				♠ 1064		pas	3SA	pas	pas	
♥		N		♥ HB		pas				
♦		W	O	♦ A105						
♣		Z		♣ 87653						
	♠									
	♥									
	♦									
	♣									

U zit oost en uw partner start ♠2. De leider neemt met ♠A in de dummy en speelt ♦B voor. Hoe gaat u verdedigen?

Wat u zich hier af moet vragen is: waarom speelt de leider meteen ♠A en waarom valt hij de klaverenkleur niet aan? Waarschijnlijk is dit de complete verdeling:

Z/O/W	♠ A5									
	♥ 1052									
	♦ B43									
	♣ AHB109									
♠ B972				♠ 1064						
♥ AV93		N		♥ HB						
♦ 876		W	O	♦ A105						
♣ 42		Z		♣ 87653						
	♠ HV83									
	♥ 8764									
	♦ HV92									
	♣ V									

U moet ♦A direct nemen en aan de harten beginnen, anders haalt de leider gemakkelijk negen slagen of meer.

Wees op uw hoede als de leider hoog laat bijspelen in de dummy op een inviterende uitkomst van uw partner. Wees ook op uw hoede als de leider een (lange) kleur die er voor hem perspectiefrijk uitziet, niet direct aanvalt. De kans is groot dat die kleur dicht zit en de leider een slag probeert te stelen in een bijkleur.

Een situatie tegen een troefcontract, waar u uw partner een hoop ellende kan besparen:

N/-

♠ V5
♥ 1054
♦ HVB9
♣ HVB9

♠

♥

♦

♣

N
W
Z

♠ 76

♥ AVB962

♦ 53

♣ A53

♠

♥

♦

♣

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	1♣	2♥	3♠
pas	4♠	pas	pas
pas			

Uw partner start ♥8 voor uw ♥A.
Hoe verdedigt u als oost?

U speelt natuurlijk harten na. Wie weet heeft partner een singleton harten en kan hij ♥H van de leider wegtroeven. U kunt op de 'automatische piloot' ♥V naspelen en er het beste van hopen....
Stel dat de totale verdeling als volgt is:

N/-

♠ V5
♥ 1054
♦ HVB9
♣ HVB9

♠ 1032

♥ 8

♦ 108764

♣ 8764

N
W
Z

♠ 76

♥ AVB962

♦ 53

♣ A53

♠ AHB984

♥ H73

♦ A2

♣ 102

U zadelt uw partner nu op met een enorm probleem. De leider dekt uw ♥V met ♥H en partner troeft af, maar moet hij nu klaveren of ruiten vervolgen? Het is een pure gok. Kiest hij voor klaveren, dan gaat 4♠ één down, kiest hij voor ruiten dan wordt 4♠ gemakkelijk gehaald. Hoe had u uw partner kunnen helpen?

Door niet ♥V na te spelen! Hartenboer dan? Die is nog steeds moeilijk 'leesbaar'. De duidelijkste kaart is ♥2 (Lavinthal, vraagt laagst overgebleven kleur na te spelen). Had de leider ♥Hx, dan maakt het sowieso niet uit welke harten u naspeelt, had de leider ♥Hxx, dan heeft uw partner een singleton harten en kan introeven; nu weet hij tenminste zeker dat hij klaveren na moet spelen. U neemt met ♣A en geeft partner nog een introever voor de verlossende downslag.

Verdedigers zijn vaak zo gespitst op het maken van een aftroever dat ze niet meer nadenken over het vervolg. Bij aftroefsituaties moet u goed nadenken hoe u verder gaat verdedigen na de aftroever.

Ook dit laatste voorbeeldspel heeft te maken met het vervolg van de verdediging na het maken van een introever.

Z/- ♠ A75 ♥ V85 ♦ HVB754 ♣ 5	N W O Z	♠ H6 ♥ 962 ♦ A963 ♣ V1073
♠ ♥ ♦ ♣		♠ ♥ ♦ ♣

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	1♠
pas	2♦	pas	2SA
pas	3♠	pas	4♠
pas	pas	pas	

Partner start ♦2 voor uw ♦A. Hoe verdedigt u als oost? Uit het bieden kunt u afleiden dat partner ongeveer zes punten en een driekaart troef heeft.

De uitkomst is duidelijk een singleton en u kunt partner een introever geven. ♠H is de derde slag voor uw partij, maar waar komt de downslag vandaan? Als partner ♥A heeft, maakt het niet uit wat u doet, maar wat als hij ♥H heeft? Aan slag gekomen met de introever kan hij de hartenkleur niet aanvallen. Als u later met ♠H aan slag gekomen bent, kunt u natuurlijk harten inspelen, maar de leider stapt op met ♥A, trekt de resterende troeven en gooit op de ruitens van dummy zijn verliezers weg. Dat werkt dus niet.

Veel beter is het in de tweede slag harten in te spelen. Als de leider klein legt, maakt uw partner ♥H. Vervolgens komt u met ♠H aan slag en geeft uw partner alsnog zijn ruiten introever. Deze verdediging is alleen te vinden als u zich realiseert dat partner drie troeven heeft en de introever dus uitgesteld kan worden!

De volledige verdeling:

Z/- ♠ A75 ♥ V85 ♦ HVB754 ♣ 5	N W O Z	♠ H6 ♥ 1062 ♦ A963 ♣ V1073
♠ 432 ♥ HB73 ♦ 2 ♣ B9864		♠ VB1098 ♥ A94 ♦ 108 ♣ AH2

Merk op dat het contract ook down gaat als partner ♥A in plaats van ♥H heeft. De leider kan de ruiten introever niet verhinderen. Inderdaad kan de leider wel 3SA maken...

Zou u een driekaart troef hebben gehad, dan kan partner er slechts twee hebben en moet u in slag twee wel met ruiten vervolgen. De leider kan anders ♠A en schoppen naspelen om de introever te verijdelen.

Spel 1
N/-

♠ A8	♠ H103	♠ V9762
♥ B9752	♥ 108	♥ V6
♦ 96	♦ AHB2	♦ 1083
♣ 10952	♣ AV43	♣ HB6
	N	
	W O	
	Z	
	♠ B54	
	♥ AH43	
	♦ V754	
	♣ 87	

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	1SA	pas	2♣
pas	2♦	pas	3SA
pas	pas	pas	

Oost start ♠2 (kleintje plaatje) voor ♠A van west die ♠8 na speelt. Het hele spel draait om ♣H. U kunt snijden of probeert oost straks in te gooien met schoppen. Neem ♠8 met ♠H en speel eerst drie ronden ruiten. West gooit waarschijnlijk een harten weg. Dit is een sterke indicatie dat de hartenkleur 5-2 gezeten heeft. Een vierkaart achter uw vierkaart harten zou hij immers niet zomaar afbreken. Cash daarom de winners in harten en de vierde ruiten. Vervolgens gooit u oost in door ♠B na te spelen! Nu bent u onafhankelijk van de positie van ♣H.

Spel 2
O/NZ

♠ AV42	♠ 87	♠ H965
♥ B76	♥ 10542	♥ 983
♦ AB965	♦ V83	♦ H102
♣ A	♣ HB96	♣ V87
	N	
	W O	
	Z	
	♠ B103	
	♥ AHV	
	♦ 74	
	♣ 105432	

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	pas	pas
1♦	pas	1♠	pas
3♠	pas	4♠	pas
pas	pas		

Zuid begint met drie rondjes harten. Nu wordt het raden waar ♦V zit. Is het een blinde gok? Nee, de kans dat ♦V bij Noord zit is aanmerkelijk groter, u kunt immers zuid uittellen op 10 punten. Met ♦V erbij had hij wellicht geopend. Nu zuid dit nagelaten heeft, kunt u het beste ♦V bij noord zoeken.

Spel 3
Z/OW

♠ 5	♠ AHV4	♠ B109832
♥ H984	♥ VB3	♥ 765
♦ V876	♦ AB92	♦ 5
♣ VB97	♣ A10	♣ H63
	N	
	W O	
	Z	
	♠ 76	
	♥ A102	
	♦ H1043	
	♣ 8542	

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	pas
pas	2SA	pas	3♣ ¹⁾
pas	3♦	pas	3SA
pas	pas	pas	

¹⁾ Niemeijer

Oost start ♠B, u wint in de hand. Hoe gaat u de ruiten doen? Of eerst de harten snijden? U hebt beide kleuren misschien nodig om negen slagen te maken. Aangezien u in geen geval wilt dat de tegenpartij uw zwakte in klaveren gaat aanvallen moet u ♦V over west snijden. Mocht oost aan slag komen met ♦V, dan is voor hem de klaveren switch veel moeilijker te vinden dan voor west! Begint u te snijden op ♥H en die zit mis dan komt west aan slag en krijgt vrijwel zeker klaveren na. Als u dan ♦V verkeerd raadt...

Spel 4
W/Allen

♠ A53	♠ V972	♠ HB86
♥ AH	♥ B1054	♥ V9762
♦ AV854	♦ B	♦ H
♣ V97	♣ AHB8	♣ 543
	N	
	W O	
	Z	
	♠ 104	
	♥ 83	
	♦ 1097632	
	♣ 1062	

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
1♦	doublet	1♥	pas
2SA	pas	3SA	pas
pas	pas		

Na ♣H of ♣A kunt u op de proef gesteld worden als noord passief ruiten naspeelt, voor ♦H in de dummy. Nu kunt u niet meer eerst testen of de harten rond zitten. Dus nu moet u gokken: of ♠V bij noord of de harten 3-3? Een echte gok is het niet. Noord heeft met weinig punten een informatiedoublet gegeven, dus zal wel een 4-4 hoog hebben, inclusief ♠V. Daarom neemt u de snit op ♠V over noord.

Spel 5
N/NZ

♠ V72		
♥ HV1042		
♦ H64		
♣ H6		
♠ AB1094	N	♠ H85
♥ 63		♥ B98
♦ AB9	W O	♦ V105
♣ V105	Z	♣ AB42
♠ 63		
♥ A75		
♦ 8732		
♣ 9873		

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	1♥	pas	pas
1♠	pas	2♥	doublet
3♠	pas	4♠	pas
pas	pas		

Een scherpe 4♠, waartegen noord met ♥H start en harten doorspeelt. Zo komt u erachter dat zuid ♥A heeft. Gezien de pas op 1♥ heeft zuid minder dan zes punten, dus ♠V moet u bij noord zoeken.

Spel 6
O/OW

♠ 763		
♥ 64		
♦ H1074		
♣ HV103		
♠ V10984	N	♠ AB2
♥ 873		♥ HV102
♦ 63	W O	♦ V82
♣ 875	Z	♣ B94
♠ H5		
♥ AB95		
♦ AB95		
♣ A62		

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	1♥	1SA
pas	2SA	pas	3SA
pas	pas	pas	

West start ♠10 voor oosts ♠A, die ♠B naspeelt. Als u nu ♦V verkeerd raadt, gaat u één down. Als u goed op de uitkomst en naspel let, weet u dat ♠V bij west zit en daarom ♦V vrijwel zeker bij oost. Daarom moet u ♦V bij oost zoeken. Als tot slot de klaveren 3-3 vallen maakt u zelfs een overslag.

Spel 7
Z/Allen

♠ --		
♥ 107		
♦ H9654		
♣ H87543		
♠ A762	N	♠ 54
♥ B84		♥ AHV9653
♦ A83	W O	♦ B10
♣ B96	Z	♣ A2
♠ HVB10983		
♥ 2		
♦ V72		
♣ V10		

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	3♠
pas	pas	4♥	pas
pas	pas		

Zuid start ♠H. Door de 3♠-opening van zuid weet u dat noord een renonce schoppen moet hebben. Als u de eerste slag ♠A legt, is uw contract in groot gevaar. Het beste kunt u ♠H duiken, ook ♠V duikt u. Als zuid dan ♠B naspeelt, legt u wederom klein en troeft in de hand. Na het trekken van de troeven, gooit u op ♠A een klaveren- of ruitenverliezer weg.

Spel 8
W/-

♠ 10953		
♥ AH3		
♦ HB2		
♣ AV4		
♠ V8	N	♠ HB742
♥ B1092		♥ 854
♦ 1087	W O	♦ A64
♣ B1083	Z	♣ 75
♠ A6		
♥ V76		
♦ V953		
♣ H962		

Biedverloop:

West	Noord	Oost	Zuid
pas	1SA	pas	3SA
pas	pas	pas	

Hoe speelt u dit na de start van ♠4 (vierde van boven)?

U moet direct ♠A leggen. Als de schoppen 4-3 zitten verliest u niet meer dan drie schoppen en ♦A; als de schoppen 5-2 zitten, zoals nu, blokkeren ze. Speelt u de eerste slag een kleine schoppen dan wint west met ♠V en speelt ♠8 na. Nu valt aan het verlies van vier schoppen en ♦A niet te ontsnappen. Van ♠HVBxx start oost immers niet met ♠4.